

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

О.В. Чеботарьова
І.О. Мікуліна

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“АТЕСТАЦІЯ РОБОЧИХ МІСЦЬ”

(для студентів 1 курсу, галузь 1702 „Цивільна безпека”, напрям підготовки
6.170202 “Охорона праці”)

Програма і робоча програма навчальної дисципліни “Атестація робочих місць” (для студентів 1 курсу, галузь 1702 „Цивільна безпека”, напряму підготовки 6.170202 “Охорона праці”) / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва; уклад.: О.В. Чеботарьова, І.О. Мікуліна; – Х.: ХНАМГ, 2010. – 14 с.

Укладачі: О.В. Чеботарьова, І.О. Мікуліна

Рецензент: О.Ю. Нікітченко

Затверджено на засіданні кафедри “Безпека життєдіяльності”, протокол № 6 від 21.01.2010 р.

ЗМІСТ

Вступ	4
1. Програма навчальної дисципліни	5
1.1 Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2 Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	5
1.3 Освітньо-кваліфікаційні вимоги	6
1.4. Рекомендована основна навчальна література	6
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни „Атестація робочих місць” .	6
2. Робоча програма навчальної дисципліни	8
2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи	8
2.2. Тематичний план дисципліни	8
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента	9
2.3.1. Лекційний курс	9
2.3.2. Лабораторні заняття (денне навчання)	10
2.4. Індивідуальне завдання: курсовий проект (робота), РГР, контрольна робота тощо	11
2.5. Самостійна навчальна робота студента	11
2.6. Засоби контролю та структура залікового кредиту	12
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	12

ВСТУП

В результаті вивчення курсу „Атестація робочих місць” студент повинен глибоко знати і вміти застосовувати на практиці гігієнічні вимоги до виробничого середовища і обладнання робочих місць, виконувати гігієнічну оцінку організації роботи з атестації робочих місць за умовами праці, усвідомити проблеми взаємодії людини і сучасної техніки, виконувати психологічний аналіз діяльності.

Програма навчальної дисципліни розроблена на основі:

- ГС ВОУ МОНУ „Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напрямку підготовки 6.170202 „Охорона праці”, затверджена 2009р.;
- ГС ВОУ МОНУ „Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напрямку підготовки 6.170202 „Охорона праці”, затверджена 2009р.;
- Робочого навчального плану підготовки бакалаврів галузь 1702 „Цивільна безпека” за напрямом 6.170202 „Охорона праці”, затверджена 10 вересня 2009р

Програма ухвалена кафедрою „Безпека життєдіяльності” (протокол № 6 від 21.01.2010р.) та Вченою радою факультету „Електричний транспорт”.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: надати майбутнім бакалаврам теоретичні знання і практичні навички, щодо розробки організації роботи з атестації робочих місць, враховуючи психічні процеси і якості людини та вимоги до технічних пристроїв, витікаючих із особливостей людської діяльності.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні: організація роботи з атестації робочих місць за умовами праці.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Вступ до охорони праці	
Основи системного аналізу	
Психологія	
Екологія	
Інформаційні технології	

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Атестація робочих місць - (3/108).

ЗМ 1. Гігієнічні вимоги до виробничого середовища і обладнання робочих місць за умовами праці.

ЗМ 2. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально- виробнича, соціально- побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
Студент повинен ЗНАТИ: проблеми взаємодії людини і сучасної техніки; характеристики аналізаторів людини: зорового, слухового, тактильного; Прийняття рішення в діяльності оператора та його управляючої дії; проектування засобів зображення інформації і органів керування; Вимоги до організації робочого місця оператора.	Виробнича: організація робочого місця оператора за дисплеєм та пультом керування при виконанні роботи сидячи. Соціально-виробнича: функціональні можливості людини в виробничих процесах з метою створення для нього оптимальних умов праці, забезпечення високої продуктивності праці і збереження його сили, здоров'я та працездатності.	Проектувальна: розробка проектної Документації на організацію робочого місця оператора за дисплеєм та пультом керування при виконанні роботи сидячи. Організаційна: професійний відбір і навчання операторів, принципи і методи відбору, групова діяльність операторів, соціально - психологічні питання організації роботи у колективі. Управлінська: управління групою діяльністю у колективі операторів.

1.4. Рекомендована основна навчальна література

Трахтенберг І.М., Коршунов М.М., Чабанова О.В. Гігієна праці та виробнича санітарія. – К., 1997.

Трешнев Е.Г. Эргономические принципы формирования рабочих зон операторов АСУ. Эргономическое обеспечение проектирования средств вычислительной техники и АСУ. – М., ВНИИТЭ, 1985.

Эргономика и безопасность труда/Л.П.Боброва-Голикова, О.М.Мальцева и др. – М., Машиностроение, 1985.

Чернышева О.Н. Эргономические принципы проектирования рабочих мест. Учебное пособие. – М., Изд-во МГУ, 1983.

ДНАОП 0.00 – 1.31 – 99. Охорона праці під час експлуатації електронно – обчислювальних машин.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни «Атестація робочих місць»

Мета: теоретична та практична підготовка фахівців з охорони праці щодо організації роботи з атестації робочих місць за умовами праці, враховуючи психічні процеси і якості людини та вимоги до технічних пристроїв та оточуючого середовища, витікаючих із особливостей людської діяльності.

Модуль 1. Гігієнічні вимоги до виробничого середовища і обладнання робочих місць за умовами праці - (1,5/54). ЗМ 1.1. Актуальні питання взаємодії користувача і відеодисплейного терміналу (ВДТ) ПЕОМ. Гігієнічні вимоги до параметрів виробничого середовища за умовами праці. ЗМ 1.2. Виявлення

шкідливих та небезпечних факторів виробничого середовища і трудового процесу на конкретному робочому місці.

Модуль 2. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці - (1,5/54). ЗМ 2.1. Гігієнічна оцінка умов праці на прикладі конкретної професії. ЗМ 2.2. Комплексна оцінка умов праці на прикладі конкретної професії.

Аннотация программы учебной дисциплины «Аттестация рабочих мест»

Цель: теоретическая и практическая подготовка специалистов по охране труда относительно организации работы по аттестации рабочих мест исходя из условий труда, учитывая психические процессы и качества человека и требования к техническим устройствам и окружающей среде, вытекающие из особенностей человеческой деятельности.

Модуль 1. Гигиенические требования к производственной среде и организация рабочего места по условиям труда - (1,5/54). СМ 1.1. Актуальность вопроса взаимодействия пользователя и видеодисплейного терминала. СМ 1.2. Выявление вредных и опасных факторов производственной среды и трудового процесса на конкретном рабочем месте.

Модуль 2. Порядок проведения аттестации рабочих мест по условиям труда - (1,5/54). СМ 2.1. Гигиеническая оценка условий труда на примере конкретной профессии. 2.2. Комплексная оценка условий труда на примере конкретной профессии

An annotation of the program of educational discipline is «Attestation of workplaces»

Purpose: theoretical and practical preparation of specialists on a labour protection in relation to organization of work on attestation of workplaces coming from the terms of labour, taking into account psychical processes and qualities of man and requirements to the technical devices and environment, effluent from the features of human activity.

Module 1. Hygienical requirements to the production environment and organization of workplace on the terms of labour - (1,5/54). SEE 1.1. Actuality of question of co-operation of user and videodisplay terminal. SEE 1.2. Exposure of harmful and dangerous factors of production environment and labour process on a concrete workplace.

Module 2. Order of leadthrough of аттестации of workplaces on the terms of labour - (1,5/54). SEE 2.1. Hygienical estimation of terms of labour on the example of concrete profession. 2.2. Eiiieaenifay estimation of terms of labour on the example of concrete profession.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Розподіл обсягу навчальної роботи студента за спеціальностями та видами навчальної роботи

(за робочими навчальними планами денної форми навчання)

Напря́м підготовки (шифр, абрeвіату́ра)	Всього, кредит/годин	Семестри	Години								Екза́мени (семестр)	За́ліки (семестр)
			Аудиторні	У тому числі			Самостійна робота	У тому числі				
				Лекції	Практичні	Лабораторні		Контр .роб.	КП/КР	РГР		
6.170202	3/108	2	32	16		16	76			10		1

2.2. Тематичний план дисципліни

Модуль 1. Атестація робочих місць - (3/108).

(кількість кредитів/годин)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Гігієнічні вимоги до виробничого середовища і обладнання робочих місць за умовами праці.

(1,5/54)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1. Основні нормативні документи з гігієни праці за якими проводиться атестація робочих місць за умовами праці

2. Гігієнічні вимоги до приміщень при атестації робочих місць. Гігієнічні вимоги до параметрів ЕМП, мікроклімату, освітлення, шуму та вібрації.

3. Вимоги до профілактичних медичних оглядів.

ЗМ 1.2. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці.

(1,5/54)

(кількість кредитів/годин)

Навчальні елементи

1. Підготовка документації до проведення атестації робочих місць.

2. Складання переліку робочих місць, що підлягають атестації за умовами праці.

3. Основні види діяльності людини оператора.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Всього, кредит/годин	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Пр. заняття	Лаб. роб.	СРС
Модуль 1	3/108	16		18,0	76
ЗМ.1.1.	1,5/54	8,0		8,0	38
ЗМ 1.2.	1,5/54	8,0		8,0	38

2.3.1. Лекційний курс (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр,
	6.170202 ОПР
1	2
Модуль 1. Атестація робочих місць	
ЗМ 1.1. – Гігієнічні вимоги до виробничого середовища і обладнання робочих місць за умовами праці	
1. Тема 1. Вступ в гігієну праці. Предмет і задачі гігієни праці, зв'язок з іншими науками. Профілактична спрямованість гігієни праці.	1,0
Тема 2. Поняття про гігієнічний норматив, принципи гігієнічного нормування, значення у проведенні профілактичних заходів.	1,5
Тема 3. Гігієнічні критерії та класифікація умов праці.	2,0
Тема 4. Науково – технічний прогрес та ергономіка. Основні задачі ергономіки.Методи дослідження в ергономіці.	1,5
Тема 6. Режимі праці та відпочинку користувачів ВДТ ПЕОМ.	2,0
ЗМ.1.2. Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці	
Тема 1. Атестація робочих місць користувачів ВДТ ПЕОМ за умовами праці. Основні нормативні документи. Мета та завдання. Терміни та визначення.	2,0
Тема 2. Організація роботи з проведення атестації робочих місць користувачів ВДТ ПЕОМ за умовами праці..	2,0

Продовження табл.

1	2
Тема 3. Трудовий процес. Важкість та напруженість праці. Оцінка параметрів трудового процесу.	2,0
Тема 4. Виявлення шкідливих і небезпечних факторів виробничого середовища на робочих місцях.	1,0
Тема 5. Зберігання і переробка інформації оператором. Характеристика пам'яті. Оперативне мислення.	1,0

2.3.2. Лабораторні заняття (денне навчання)

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.170202 ОПР
1	2
Тема 1. Методика гігієнічної оцінки мікроклімата на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ. Заповнення протоколу.	2,0
Тема 2. Методика гігієнічної оцінки шуму на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ. Заповнення протоколу.	2,0
Тема 3. Методика гігієнічної оцінки ЕМП на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ. Заповнення протоколу.	2,0
Тема 4. Методика гігієнічної оцінки важкості праці на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ. Заповнення протоколу.	2,0
Тема 5. Методика гігієнічної оцінки напруженості праці на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ. Заповнення протоколу.	2,0
Тема 6. Методика комплексної гігієнічної оцінки умов праці користувача ВДТ ПЕОМ. Гігієнічна класифікація праці.	2,0
Тема 7. Порядок та організація проведення атестації робочих місць за умовами праці користувачів ВДТ ПЕОМ.	2,0
Тема 8. Заповнення Карти за умовами праці. Визначення пільг і компенсацій.	2,0

2.3.3. Практичні заняття (денне навчання)

Планом навчального процесу бакалавра не передбачені .

2.4. Індивідуальні завдання: курсовий проект (робота), РГР, контрольна робота тощо

Розрахунково-графічна робота на тему - "Організація атестації робочого місця за умовами праці"(на прикладі конкретної професії). Обсяг розрахунково-графічної роботи:

- пояснювальна записка – 15 ... 20 аркушів, в якій приводяться відповідні розрахунки;

графічна частина на листі формату А1, на якому студент розміщує:

прийняті технічні рішення відповідно до визначених ЕСКД умовних позначень, наносять необхідні розміри й технічні вимоги;

оптимальну конструкцію робочого місця оператора за дисплеєм;

компонує робоче місце оператора із забезпеченням необхідної площі, об'єму приміщення і колористичного оформлення; пульта керування із сумісним інформаційним і моторним полями; зони досяжності для запроєктованого пульта керування.

Усього на курсовий проект передбачено 30 годин СРС.

2.5. Самостійна навчальна робота студента

1. Знайомство з ергономічним забезпеченням організації робочого місця оператора за дисплеєм.

2. Знайомство з ергономічним забезпеченням проектування і організації робочого місця оператора за пультом керування при виконанні роботи сидячи.

4. Знайомство з ергономічним забезпеченням проектування кабін транспортних засобів.

5. Знайомство з ергономічними методами визначення працездатності людини – оператора.

6. Визначення енергетичних характеристик зорового аналізатора.

7. Знайомство з основними нормативними документами з гігієни праці.

8. Знайомство з керівними нормативними документами (ДНАОП) з гігієни праці користувачів ВДТ ПЕОМ.

9. Знайомство з керівними нормативними документами (ДНАОП) з атестації робочих місць за умовами праці.

10. Знайомство з міжнародними стандартами, що регламентують роботу користувачів ВДТ ПЕОМ.

11. Знайомство з основними параметрами трудового процесу.

12. Знайомство з основними параметрами факторів виробничого

середовища.

13. Знайомство з гігієнічною оцінкою ЕМП та статичної електрики на робочому місці користувача ВДТ ПЕОМ.

14. Знайомство з методикою заповнення Карти умов праці.

Усього: 76 години
(вт.ч. 30 годин РГР)

2.6. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні завдання тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. Тестування	40%
ЗМ 1.2. Контрольна робота	40 %
Розрахунково-графічна робота	20%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1 (залік)	100%
Всього за модулем 1	100%

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується (теми)
1	2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Трахтенберг І.М., Коржунов М.М., Чебанов О.В. Гігієна праці на виробництві. – К.: 1997.	1-8
2. Третнев Е.Г. Эргономические принципы формирования рабочих зон операторов АСУ. Эргономическое обеспечение проектирования средств вычислительной техники и АСУ. – М.: ВНИИТЭ, 1985.	1-8
3. Эргономика и безопасность труда/Л.П.Боборова – Голикова, О.М.Мальцева и др. – М.: Машиностроение, 1985	1-8
4. Эргономические принципы проектирования рабочих мест. Учебное пособие. – М.: Изд-во МГУ, 1983.	1-8
5. Основы инженерной психологии/Под ред. Б.Ф.Ломова. – М.: Высшая школа, 1986.	1-8
2. Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. 1. ГОСТ 12.2.032-75 ССБТ. Рабочее место для выполнения работ сидя. Общие эргономические требования.	1-8

1	2
2. 2. ГОСТ 12.2.033-78 ССБТ. Рабочее место стоя. Общие эргономические требования.	1-8
3. ДСанПіН 3.3.2.007-98. Работа з візуальними дисплейними терміналами ЕОМ.	1-8
4. ДНАОП 0.00-1.31-99. Правила охорони праці під час експлуатації ЕОМ.	1-8
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Чеботарьова О.В., Мікуліна І.О., Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни „Атестація робочих місць” (для студентів 1 курсу , галузь 1702 „Цивільна безпека”, напрям підготовки 6.170202 „Охорона праці”, 2010)	ЗМ 2
2. Будянська Е.М., Нестеренко С.В., Методичні вказівки до виконання розрахунково-графічної роботи з дисципліни „Виробнича санітарія” (для студентів 5 курсу , спец. 7.092202 „Охорона праці на електротранспорті”, 2007	ЗМ 2
3. Жигло Ю.І., Гарьковець А.М., Дмитрієв С.Л. Методичні вказівки до виконання курсового проекту «Організація робочого місця оператора за дисплеєм та пультом керування при виконанні роботи сидячи» по курсу «Ергономіка» для студентів 3 курсу денної форми навчання спеціалізації «Охорона праці в будівництві» Частина II. ХДАМГ, 2003.	ЗМ 2

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Чеботарьова Олександра Вячеславівна
Мікуліна Ірина Олексіївна

Програма і робоча програма навчальної дисципліни «**Атестація робочих місць**» (для студентів 1 курсу, галузь 1702 „Цивільна безпека”, напряму підготовки 6.170202 “Охорона праці”)

План 2010, поз. 127 Р

Підп. до друку 22.11.2010 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60х84 1/16
Ум. друк. арк. 0,8
Зам. № 6559

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001